ECLI:LV:AT:2021:1029.A420298119.8.L
Lieta Nr. A420298119 SKA-1150/2021
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 29.oktobrī

[1] Pieteicējs Uldis /pers. A/ iesniedza kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 31.maija spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicēja pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu atjaunotas īpašuma tiesības uz nekustamā īpašuma /nosaukums/, Liezēres pagastā, Madonas novadā, neatjaunoto daļu 0,2084 ha platībā uz zemesgabalu ar kadastra apzīmējumu /numurs A/un uz 6,7 ha zemesgabalu, kas iekļauts zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu /numurs B/.

Apgabaltiesa pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un atzina, ka nav konstatējams tiesisks pamats, lai izdotu pieteicēja prasīto labvēlīgo administratīvo aktu. Pieteicējam zeme nav bijusi piešķirta pastāvīgā lietošanā, līdz ar to nav pamata īpašuma tiesību atjaunošanai. Tiesai nav pamata vērtēt īpašuma tiesību atgūšanas procesā 1996., 1998. un 2006.gadā pieņemto lēmumu tiesiskumu. Turklāt zemes reforma Madonas novada lauku apvidū tika pabeigta ar Ministru kabineta 2018.gada 18.jūlija rīkojumu Nr. 340, bet pēc zemes reformas pabeigšanas nepastāv tiesisks pamats lemt par īpašuma tiesību atjaunošanu vai kompensācijas (vai līdzvērtīgas zemes) piešķiršanu.

[2] Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 275.panta (*acīmredzot domāts 273.pants*) pirmās daļas 3.punktu, iesniedzis tiesā pieteikumu par tiesvedības apturēšanu, jo 2021.gada 10.martā vērsies pašvaldībā ar iesniegumu par administratīvā procesa uzsākšanu no jauna, bet tiesa neesot pieņēmumu atsevišķu procesuālu lēmumu par šo jautājumu. Pieteicējs nepiekrīt tiesas secinājumiem, ka nav pamata tiesvedības apturēšanai.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 276.panta pirmo daļu par tiesvedības apturēšanu tiesa pieņem motivētu lēmumu atsevišķa procesuālā dokumenta veidā. Likumā nav paredzēts, ka arī atteikums apturēt tiesvedību jānoformē atsevišķa procesuāla dokumenta veidā. Apgabaltiesa izskatāmajā gadījumā ir izskatījusi pieteicēja lūgumu un pamatojumu, kāpēc tas nav apmierināms, ietvērusi sprieduma motīvu daļā. Senatoru kolēģija atzīst, ka apgabaltiesa pamatoti nav apturējusi tiesvedību lietā, norādot, ka lietas izskatīšana ir iespējama neatkarīgi no pašvaldības lēmuma satura.

[3] Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka īpašuma tiesību atjaunošanas process notiek, pamatojoties uz likumu „Par zemes privatizāciju lauku apvidos", kuram saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 15.panta otro daļu ir augstāks juridiskais spēkā nekā Ministru kabineta 2018.gada 18.jūlija rīkojumam Nr. 340 „Par zemes reformas pabeigšanu Madonas novada lauku apvidū". Tā kā likumdevējs neesot izdarījis nekādus grozījumus likumā „Par zemes privatizāciju lauku apvidos", kas atceltu likuma II nodaļas regulējumu, tad tās ir spēkā esošas normas, kas bija jāpiemēro. Tiesai vajadzējis piemērot minētā likuma 5.panta pirmo un otro daļu, 6.panta pirmo un desmito daļu.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti.

Zemes reformu lauku apvidos reglamentē ne tikai likums „Par zemes privatizāciju lauku apvidos", bet arī likums „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos", likums „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos", kā arī Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likums. Līdz ar to likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" normas ir jāpiemēro sistēmiski saistībā ar pārējo zemes privatizācijas procesu lauku apvidos reglamentējošo normatīvo aktu tiesību normām. Tostarp jāņem vērā likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 4. un 5.pants paredzētā kārtībā, kādas darbības jāveic un kādi lēmumi jāpieņem Valsts zemes dienestam un pašvaldībām, lai Ministru kabinets varētu pieņemt rīkojumu par zemes reformas pabeigšanu attiecīgās pašvaldības teritorijā.

Apgabaltiesa pamatoti noradīja, ka bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem atjauno zemes īpašuma tiesības vienīgi uz viņiem lietošanā piešķirtu zemi. Apstāklis, ka zemes reformas ietvaros zemei bija jābūt piešķirtai pastāvīgā lietošanā, izriet no likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 4.panta otrās un trešās daļas, 12.panta pirmās daļas, nolikuma „Par Latvijas Republikas lauku apvidos realizējamās zemes reformas pirmās kārtas īstenošanu" (apstiprināts ar Augstākās padomes prezidija 1991.gada 21.februāra lēmumu) 17.punkta, likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 3.panta pirmās daļas, 6.panta desmitās daļas un 20.panta pirmās daļas. Ja zemes reformas ietvaros lēmums par zemes piešķiršanu lietošanā nav pieņemts, zemes faktiskās lietošanas tiesības apliecina attiecīgā pašvaldība atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta sestajai daļai.

Tā kā apgabaltiesa konstatēja, ka pieteicējam īpašuma tiesību atjaunošanai pieprasītās zemes vienības pastāvīgā lietošanā nav piešķirtas, pamatots ir apgabaltiesas secinājums, ka līdz ar to nav tiesiska pamata pieteicējam īpašuma tiesību atjaunošanai uz tām.

[4] Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka tiesa esot nepareizi secinājusi, ka pieteicējs īpašuma tiesību uz zemi atjaunošanu esot uzsācis tikai 2019.gada 8.novembrī. Pieteicējs īpašuma tiesību atjaunošanas procesu uzsācis jau 1991.gada 22.martā, bet privatizācijas procesu veicošo iestāžu nekonsekventās rīcības dēļ no viņam pienākošās mantojamās zemes 19,83 ha esot atguvis tikai 12,9502 ha, bet par neatgūto daļu 6,8798 ha neesot saņēmis ne kompensāciju, ne līdzvērtīgu zemi. 2019.gada 8.novembra iesniegums ir uzsāktā procesa turpinājums, nevis jauns process. Pieteicējs nepiekrīt apgabaltiesas norādītajam, ka tiesai šajā lietā nav jāvērtē 1996., 1998. un 2006.gadā pieņemto lēmumu tiesiskums. Tā kā Valsts zemes dienests 2019.gada 20.jūnija atteikumā atjaunot pieteicējam īpašuma tiesības uz 6,7 ha zemes esot minēts Valsts zemes dienesta Madonas nodaļas 1998.gada 22.septembra lēmums Nr. 123-C un 1998.gada 1.decembra lēmums Nr. 143-K, tiesai vajadzējis pārbaudīt šo lēmumu tiesiskumu. Pieteicējs apelācijas sūdzībā esot norādījis uz sākotnējā īpašuma tiesību atgūšanas procesā pieļautajām prettiesiskajām darbībām par pieteicēja 6,7 ha mantojamās zemes, taču tiesa to neesot vērtējusi.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti. Tas, ka Valsts zemes dienesta atteikumā atjaunot īpašuma tiesības ir konstatēti un norādīti privatizācijas procesā iepriekš pieņemtie lēmumi par pieteicēja pieprasīto zemi un kompensāciju, nenozīmē, ka tiesai tie ir jāpārskata. Minētie lēmumi nav izskatāmas lietas pieteikuma priekšmets un apgabaltiesai tie nebija jāvērtē.

[5] Ņemot vērā minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas sūdzības argumenti nerada šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu. Lietā nav arī risināmi sarežģīti tiesību jautājumi, kuru dēļ kasācijas tiesvedībai būtu nozīme judikatūras veidošanā. Ievērojot minēto, kasācijas tiesvedības ierosināšana ir atsakāma.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 31.maija spriedumu. Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore L. Slica Senators A. Guļāns Senatore V. Krūmiņa